

Lytta Basset – Ik oordeel niemand. (Mia Verbanck)

1 Samenvatting tekst

Kwaad en schuld vroeger

Onze Westerse cultuur was sterk getekend door de ‘zonde’ (Augustinus): de mens was tot niets in staat. Ook kinderen niet: ze werden ‘afgericht’ om geen kwaad te doen en misten warmte om te groeien in zelfvertrouwen. Een veroordelende en straffende God liet zware sporen na: een beklemmend schuldgevoel en een verstikkend perfectionisme. We waren meer bezig met het kwaad aan anderen aangedaan en de schuldvraag dan met het kwaad dat ons overkwam.

Een nieuw verstaan van kwaad en pijn

Dank zij de menswetenschappen, vooral de psychologie en een Bijbelse herbronning krijgen we gaandeweg een ander mens- en Godsbeeld. Lytta Basset onderscheidt twee vormen van kwaad: *le mal commis* (wat je anderen aandoet) en *le mal subi* (het kwaad dat anderen jou aandoen en dat je ondergaat).

Vanuit het standpunt van ‘*le mal subi*’ leest Basset de Bijbel. Kerngedachten die ze daarbij ontdekt zijn:

- God is *liefde*. Hij schrijft mensen in de palm van zijn hand.
- Mensen, naar *zijn beeld en gelijkenis* geschapen, zijn tot heel wat positiefs in staat.
- *Zonde* is het verbreken van de relatie met medemensen en met God.
- Altijd kan de mens van God *een tweede kans* krijgen en herbeginnen: terugkeren naar Hem, de relatie herstellen.
- Met *mededogen* blikt God op mensen neer. Uit wat Jezus doet blijkt dat overduidelijk. Verandering bij mensen komt vanuit het vertrouwen dat Jezus in hen stelt: ze staan op tot een nieuw leven.
- De daden van de mens *vallen niet samen* met zijn persoon. Hoe verschrikkelijk het ook is wat een mens heeft gedaan, er is steeds dat ‘gekwetste’ zelf in hen. Sommigen christenen kunnen dan ook echt vergeven.

Doorheen woede naar vergeving

Hoe kan je het ‘aangedane kwaad’ verwerken en integreren?

Je mag je woede uiten in verontwaardigd zijn of verwijten uitspreken, maar

doe het respectvol. Het geeft de andere de mogelijkheid om zich in te leven en er iets mee te doen. Zo'n dialoog kan helend zijn. Het kan je helpen om los te laten en af te zien van genoegdoening voor het aangedane kwaad. In de Bijbel vind je hoe Jezus geweldloos met zijn woede omgaat en Mt. geeft aan hoe je met fout en onrecht moet omgaan in de christelijke gemeenschap.

Soms heb je een hele weg te gaan voor je je pijn kan verwoorden. Sommige mensen beseffen niet wat ze iemand hebben aangedaan. Een gesprek met een derde of een brief aan een overledene kunnen soms soelaas brengen. Je hebt het recht om grenzen te stellen aan anderen en te zeggen als ze die overschrijden. Het kan het begin van vergeving zijn, een vertrekpunt van een nieuwe start.

In het jaar van de Barmhartigheid krijgt Bassets boodschap een bijzondere betekenis: Gods tederheid zet ons aan tot een barmhartige houding.

2 Methodische suggesties voor de bijeenkomst

De inzichten van Lytta Basset zijn niet altijd eenvoudig. Haar hele leven is zij daarmee reeds bezig. De gespreksleider zal proberen door de diverse bijlagen te lezen, zelf wat inzicht te verwerven. Het kan zeker niet de bedoeling zijn om een 'conferentie met de inzichten van haar' te geven.

Ik stel voor om de samenvatting rustig door te nemen en om daarna de besprekingsvragen te behandelen.

Laat het vooral een bezinning worden op het belang van en de inspanning en moeite die het kost om vergeving en barmhartigheid een plaats te geven in het eigen leven. Want de ervaring leert dat er maar weinig vergevend en verzoenend onder mensen wordt omgegaan...

3 Woede (uit Glossy Tussen goed & kwaad, Halewijn, 2010, p. 48v)

*In een interview met Lytta Basset vind je een belangrijke tekst over de waarde en betekenis van **WOEDE**. Ik verwijs hiervoor naar de extra bijlage die je op de nieuwe webstek van Adem-tocht vindt waar het gehele interview met Lytta Basset op terug te vinden is.*

4 Het vergevingsmodel van Jean Monbourquette: schematische weergave

In dit model wordt er vanuit gegaan dat het groeiproces in vergeving zowel een menselijk als een spiritueel gebeuren is. Groeien in vergeving is met andere woorden zowel 'opgave' als 'gave'. Een pelgrimstocht waarbij menselijke inzet en religieuze ontvankelijkheid op elkaar inhaken zonder het één tot het ander te willen herleiden.

Twaalf stappen in het vergevingsproces

A. Basisbeslissing

1. Besluiten je niet te wreken en een einde stellen aan het kwaad.

B. Het verzorgen van de eigen wonde

2. Je gekwetstheid en je innerlijke armoede erkennen

3. Je gekwetstheid met iemand delen

4. De aard van je verlies definiëren zodat je erom kunt rouwen

5. Je woede en vergeldingsdrang aanvaarden

6. Jezelf vergeven

C. Wending naar de ander (persoon die kwetste)

7. Proberen de dader te begrijpen

D. Zin-geving

8. De kwetsuur een zin geven

E. Spiritualiteit

9. Weten dat je vergeving waard bent en dat je al vergiffenis gekregen hebt

10. Ophouden met absoluut te willen vergeven

11. Je openstellen voor de genade van vergeving

F. En daarna...

12. Beslissen om je al dan niet te verzoenen

Je vindt het vergevingsmodel van Jean Monbourquette uitgebreid beschreven in het boek *Hoe vergeven? Vergeven om te genezen. Genezen om te vergeven.*

5 Het onderscheid tussen vergeving en verzoening

A Volgens George Harinck

Verzoening: Herstellen van een relatie doordat partijen erkennen dat zij van elkaar zijn vervreemd, door de aangerichte schade ongedaan te maken en door voortaan beter met elkaar om te gaan.

Vergeving: Kernwoord in de christelijke traditie, nauw verbonden met verzoening. Kernbetekenis is dat de schuld niet langer wordt toegerekend, zodat de schuldige bevrijd wordt uit de rol van dader en de tegenpartij uit de rol van slachtoffer.

B Thomas site: Is er een verschil tussen vergeving en verzoening?

Vanuit menselijk oogpunt lijkt verzoening sterker dan vergeving, omdat bovenop de vergeving ook de gebroken band wordt hersteld. Maar is dit altijd en automatisch mogelijk? Moet er geen onderscheid worden gemaakt tussen

beide zodat er geen inwendige dwang ontstaat tot verzoening? Voelen mensen zich niet juist vrijer als vergeving niet noodzakelijkerwijs ook betekent dat je je ook met de ander moet verzoenen? En wordt vergeven zo niet juist makkelijker? Niet alle kwetsuren leiden tot onverzoenlijkheid, maar sommige maken nu eenmaal dat je niet meer als dikke vrienden door het leven kan. Kan in dat geval vergeving niet volstaan zodat de ander niet wordt vastgezet in het kwaad dat hij heeft aangericht? Zodat hem geen kwaad en onheil wordt toegewenst? Zodat de wonde waar je een litteken aan overhoudt niet verder ettert en je niet te gronde richt, maar langzaam kan genezen?

C Pax Christi Dossier 2013/1 Vergeving en verzoening niet verwarren

Dit misverstand bestaat erin dat men vaak volstrekt vanzelfsprekend vergeving en verzoening als elkaars synoniemen beschouwt. Deze identificatie levert echter, zowel in de dagelijkse ervaring als in de begeleiding van mensen, een ernstig probleem op dat vaak onvoldoende of helemaal niet wordt onderkend. Wanneer wij zelf spontaan van de vooronderstelling uitgaan of wanneer we gesuggereerd krijgen dat vergeving en verzoening identiek zijn, kan dit precies onze goede wil en gezindheid blokkeren om een ander te vergeven die ons gekrenkt, verloochend of onrechtmatig behandeld heeft,. Wanneer men denkt dat men zich zal moeten verzoenen met degene aan wie men eerst het aangedane kwaad vergeeft, kan er in het gemoed – tot in het lichaam toe – een moeilijk te overwinnen weerstand ontstaan om te vergeven. Men is bang dat men, na de vergeving, opnieuw dezelfde kwellingen vanwege de ander zal te lijden krijgen.

Veronderstel, iemand heeft je vertrouwen geschonden en vertelt iets uit je intimiteit voort dat ‘onder jullie’ moet blijven. Wanneer je denkt dat je door te vergeven, je opnieuw met die ander zult moeten verzoenen en dus hem weer vertrouwen zult moeten schenken, kan het heel goed zijn dat je daarvoor terugdeinst. Want door je opnieuw aan die ander te moeten toevertrouwen, ben je bang dat je weer door zijn of haar indiscretie zult gekwetst worden. In het collectieve bewustzijn legt men vaak spontaan een evident verband tussen vergeving en verzoening. Men ziet beide als twee kanten van één en dezelfde medaille, onlosmakelijk met elkaar verbonden, in de overtuiging dat vergeving onvolledig is zonder verzoening. Maar precies wanneer men de verzoening stelt als de waarde en de norm voor een authentieke vergeving, moet men niet verbaasd staan dat mensen zullen blijven weigeren te vergeven. Daarom is het belangrijk beide goed te onderscheiden, zeker op menselijk vlak, om precies deze impasse te doorbreken.

Waarschijnlijk kan men stellen dat de verzoening het uiteindelijke doel is van de vergeving, maar dan moet men toch wel voorzichtig zijn en erop wijzen dat de verzoening niet noodzakelijkerwijze móét volgen uit de vergeving opdat

deze werkzaam zou zijn. Daarom kunnen we beter stellen dat de vergeving de noodzakelijke voorwaarde is tot verzoening, maar daarom nog geen voldoende voorwaarde. Er kan van verzoening geen sprake zijn zonder vergeving, maar de verzoening moet niet noodzakelijk volgen op de vergeving, daar is méér voor nodig.

6 Wie is Lytta Basset?(Info ontvangen van Mia Verbanck)

Lytta Basset werd geboren op 25 april 1950 in Raiatea in Frans-Polynesië. Haar vader was protestantse pastor en haar moeder was dichteres. Ze haalde een licentie filosofie aan de universiteit van Montpellier. Aansluitend studeerde ze pastoraaltheologie aan de universiteit van Straatsburg. Ze huwde met Jean-Claude Basset en woonde en werkte in India, en Iran, Djibouti, de Verenigde Staten en Zwitserland. Samen kregen ze drie zonen.

De eerste twee jaren van haar beroepsloopbaan (1982-1984) gaf ze filosofie aan de Internationale school van Genève. Van 1984 tot 2001 was ze pastor in de protestantse kerk van Genève.

Intussen werkte ze aan een doctoraat over schuld, kwaad en vergeving dat ze behaalde in 1994.

Daarna doceerde ze pastoraaltheologie aan de Zwitserse universiteiten van Lausanne (1998-2004) en Neuchâtel (2004-2014).

Ze heeft een gedegen praktijkervaring in de pastoraal, doorliep zelf een diepgaand spiritueel traject en begeleidt tot op vandaag veel mensen. Als ze zelf mensen begeleidt, voelen ze haar nabijheid, openheid en betrokkenheid.

Ze is mede-oprichtster van de AASPIR, *l'Association pour l'accompagnement spirituel*, en ze geeft daarvoor vorming in Zwitserland, Frankrijk en Canada. Wereldwijd geeft ze trouwens conferenties en vormingssessies. Ze was ook al te gast in Vlaanderen, meer bepaald in Antwerpen, Brussel en Leuven. Ze is lid van meerdere internationale groepen die opkomen voor geweldloosheid en duurzaamheid.

Hebreeuws, Grieks en Engels hebben voor haar geen geheimen. Ze leest de Bijbel dus in de originele taal. Ze houdt van muziek, koorzang, lezen, film en wandelen.

Ze heeft veel publicaties op haar naam staan waarvoor ze meermaals bekroond werd, en ze leidde het internationale magazine *La Chair et le Souffle*.

Wat ze schrijft, is doorleefd. Als ze het heeft over angst, kwetsbaarheid, woede, schuld en vergeving, is dat geworteld in veel levenservaring, lectuur en studiewerk. Ze kent de Bijbel door en door en legt vlot verbanden tussen teksten uit het Oude en het Nieuwe Testament. Ze is uitermate geboeid door Jezus van Nazareth. Ze heeft heel veel gelezen, ook joodse geschriften en in haar werk integreert ze de hedendaagse inzichten uit de exegetische en de menswetenschappen, zoals de psychologie, de pedagogie en de filosofie.

De zelfmoord van haar zoon Samuël in 2001 heeft haar tot op de afgrond gebracht. Ze is erdoor gekomen en het heeft haar inzichten verdiept en verrijkt.

Haar werk

Voor een volledig overzicht van haar publicaties: zie

http://www.ipastorale.ca/ressources/rvm/l-basset_biblio.pdf .

In het *Nederlands*, allen vertaald door Wouter Meeus en uitgegeven bij Uitgeverij Averbode

- Ik oordeel niemand, Uitgeverij Averbode, Kok Kampen, 1999
- Voor altijd geschonden?, Averbode, 2001
- De macht om te vergeven, Averbode, 2001
- Heilige woede. Jakob, Job, Jezus, Averbode, 2002
- Schuld, Averbode, 2002
- Liefde niet toegelaten, Averbode, 2002

Interviews

- Met toelating van Uitgeverij Halewijn vind je op de website als extra bijlage het interview dat het magazine Goed en Kwaad met haar had (het magazine verscheen in de reeks Leven – wat er echt toe doet in 2010).
- Bij het magazine hoort een dvd. Daarop vind je nog een ander gesprek met Lytta Basset (duurtijd 18’).
- Voor Braambos-tv voerde Lucette Verboren in de reeks Estafette ooit een gesprek met Lytta Basset, een uitzending die hernomen werd op 5 april 2015 en op dvd te verkrijgen is. Neem hiervoor contact op met Braambos: 03 210 08 81 - braambos@kerknet.be

7 Suggesties voor een afsluitend gebedsmoment

Ik beperk mij tot het verhaal en (als je dit kunt downloaden) het beluisteren van het lied over de 'Gele linten'. Een lied dat velen van melodie zeker kennen. Het vormt een mooi afsluiten van het gesprek en de uitwisseling.

7.1 Het verhaal van de man en de eik en de gele linten...

Vele jaren geleden zat er een man op de bus. Hij was erg zenuwachtig en het duurde niet lang vooraleer de anderen begrepen waarom.

De man vertelde aan de chauffeur- en ook een beetje aan de rest van de passagiers- dat hij net was vrijgelaten. Hij had drie jaar in de gevangenis gezeten. Toen hij werd opgesloten had hij aan zijn vrouw gezegd dat die hem best mocht vergeten. Zijn vrouw liet drie jaar niets van zich horen. Maar enkele dagen voor hij vrijkwam had hij toch een brief naar haar geschreven waarin stond: "Ik kom vrij over een paar dagen. Ik weet niet of ik nog welkom ben, maar ik zal de bus nemen. Als ik nog welkom ben, hang dan een geel lint in de oude eik op het plein. Als het lint er hangt, zal ik uitstappen, en anders rijd ik verder en zien we elkaar nooit meer."

Bijna iedereen in de bus had het verhaal gehoord en de mensen werden plots heel stil. Je kon een muis horen lopen toen de bus het dorp naderde. De man durfde niet naar buiten te kijken, hij vroeg aan de chauffeur of die hem wilde verwittigen als hij het teken zag aan de eik.

Iedereen zweeg. En toen de bus het dorsplein opreed barstte plots gejuich en applaus los. Er hingen honderden gele linten in de eik. De man stormde wenend de bus uit en vond onder de eik zijn vrouw, met een geel lint in haar haar...

7.2. Lied: Yellow Ribbon

Je vindt op *de twee onderstaande links* een versie van het lied. Je kan proberen het te downloaden. CTRL + klikken met de muis op de link om de uitvoering te kunnen beluisteren.

<http://lyricstranslate.com/nl/tony-orlando-and-dawn-tie-yellow-ribbon-round-old-oak-tree-lyrics.html#ixzz40FqLn0cv>

(uitvoering van Tony Orlando en Dawn).

Op Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=LrXJFzM9RDI>

I'm coming home
I've done my time
Now I've got to know
What is and isn't mine
If you receive my letter
Telling you I'll soon be free
Then you know just what to do
If you still want me
If you still want me

Ik kom naar huis
Ik heb mijn tijd uitgezeten
Nu moet ik weten
Wat er nu voor mij is en wat niet
Als je mijn brief ontvangt
Waar in staat dat ik weldra vrij zal zijn
Dan weet je wat te doen
Als je me nog wil
Als je me nog wil

Oh, tie a yellow ribbon
Round the old oak tree
It's been three long years
Do you still want me
If I don't see a ribbon
Round the old oak tree
I'll stay on the bus
Forget about us
Put the blame on me
If I don't see a yellow ribbon
Round the old oak tree

Knoop dan een geel lint
Rond de oude eikenboom
Het heeft drie lange jaren geduurd
Wil je me nog
Als ik geen lint zie
Rond de oude eikenboom
Zal ik op de bus blijven
En alles tussen ons vergeten
Ik zal de blaam op mij nemen
Als ik geen geel lint
Rond de oude eikenboom zie

Bus driver please look for me
Cause I couldn't bear to see
What I'm not seeing
I'm really in prison
And my love she holds the key
A simply yellow ribbon's
What I need to set me free
I wrote and told her, please
Oh, a yellow ribbon...
Round the old oak tree...
Now that all the bus is cheering
And I can't believe I see
A hundred yellow ribbons
Round the old oak tree.

Buschauffeur kijk in mijn plaats
Want ik zou het niet kunnen verdragen
Te zien wat ik niet zie
Ik zit echt nog in de gevangenis
En mijn geliefde heeft de sleutel
Een eenvoudig geel lint
Is wat ik nodig heb om vrij te zijn
Ik schreef en vertelde haar, alsjeblief
Knoop dan...
Rond de oude eikenboom
Nu is de hele bus aan het juichen
En ik kan mijn ogen niet geloven
Een honderdtal gele linten
Rond de oude eikenboom.

Aan- en opmerkingen kan je sturen aan guido.debonnet@skynet.be .